Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 43, Aralık 2019, s. 74-85

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.39418>

Prof. Dr. Asım ÇOBAN

Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü,

asim.coban@amasya.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Turgut İLERİ

Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü

turgut.ileri@amasya.edu.tr

ÖĞRETMEN GÖZÜYLE KÜLTÜR TURİZMİ BAĞLAMINDA AMASYA

Özet

Toplumlari birbirine yakınlılaştıran, ön yargıları ortadan kaldıran, kùltürleri tanımaya ve kùltürel etkileşime yol ačan, dünya enerji harcamalarından sonra ùlkelerarasında en geniş hacimde para sirkùlasyonuna neden olan beşeri faaliyet turizmdir. Teknolojik gelişmeler, özellikle de iletişim ve bilişim teknolojilerinde görùlen gelişme, dünyanın küçùlmesine, toplumlarda görme, tanıma merakının artmasına yol açmış, uluslararası turizme katılanların sayısı her geçen gün hızla artış kaydetmiştir. Turizme ilgi duyanların artmasıyla birlikte turizmin hedeflerinde de değişim ortaya çıkmıştır. Önceleri pahalı olan, eğlenmeyi, dinlenmeyi ve pahalı alışveriş yapmayı öncelik olarak benimseyen kitlelerin faaliyet alanı olan turizmde, zaman içinde hedefler değişmiş, daha çok harcama yapmak değil, farklı kùltürleri tanımak anlayışı turizmin önceliği halini almıştır. Tarih ve kùltür turizminin giderek önem kazandığı dünyamızda, eski medeniyet havzaları turizmde giderek değer kazanmakta, istihdamın ve ticari faaliyetin canlandığı yerleşmeler olarak belirginlik kazanmaktadır. Bu çalışmada Amasya'nın tarih ve kùltür turizmi adına önem taşıyan ve kùltür turizmi kapsamında şehrin tanıtılması, önemli tarihi ve kùltürel varlıklarının değerlendirilmesi konusunda öğretmen görùřlerinin ortaya konulması ve önerilerde bulunulması hedeflenmiştir. Çalışmaya Amasya'daki orta dereceli okullarda görev yapmakta olan 53 öğretmen gönüllü olarak katılmış, çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeline göre gerçekteştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Amasya, öğretmen görùřleri, kùltür turizmi,

THE CULTURAL TOURISM OF AMASYA REGARDING TO THE TEACHERS' OPINIONS AMASYA

Abstract:

Tourism is a humanistic activity that makes the societies come closer, demolishes the prejudices, leads culture to know each other, provides money circulation among the nations apart from the expenses for energy. Technological development especially seen in communication and data processing results in making the worlds smaller and it increases curiosity among the societies and nations to know each other well and closely. The technology also contributes to the spreading of tourism internationally. When people are interested in tourism more and more, the aim of tourism has changed inevitably. Before that period tourism has been expensive and people had to spend more money for shopping and seeing different places all over the world. However, in previous years the understanding of tourism has completely changed and people are interested in seeing new places and experiencing different cultures without spending much money. Today historical and cultural tourism has gained great importance among the travellers. Depending on this new trend, people want to see places with historical backgrounds. In such places, tourism brings a new soul for trade and provides local people to get jobs to lead more comfortable life.

This study aims to introduce the cultural and historical aspects of Amasya regarding to the opinions of the teachers and to make some recommendations. Fifty-three teachers working in secondary schools in Amasya participated in the study voluntarily.

KeyWords: Amasya, Teachers' opinions, Cultural tourism.

1.GİRİŞ:

Küresel dış ticarete en fazla harcamaya neden olan ürün grubu enerji kaynaklarıdır. Enerji sektöründen sonra dünyada en fazla para harcanan faaliyet alanı ise turizmdir. Ulusları birbirine yaklaştıran, bölgesel ve küresel sorunların çözümünde önemli bir beşeri süreç olan turizm, her geçen gün daha da büyüyen bir istihdam alanı niteliği kazanmıştır. Gelişen iletişim ve bilişim teknolojilerine bağlı olarak giderek globalleşen ve adeta bir yerleşim yeri özeliği kazanmış olan dünyamızda, zaman içinde turizmin hedeflerinde değişim gerçekleşmiş, eğlenmeyi ve dinlenmeyi hedefleyen turizm algısı değişerek, daha çok tanıma ve araştırmayı hedefleyen kültür turizmi öncelik niteliği kazanmıştır. Özellikle 20.yılın II. yarısından sonra hızlı bir gelişme sürecine giren turizm, artık ekonomik ve sosyal yaşamda yokluğu hayal edilemez bir kavram haline dönüşmüştür (Gülhan vd, 2012). Turizm başlangıçta sadece eğlenmek ve dinlenmek amacıyla değerlendirilen boş zamanların, özellikle sanayi inkılabından sonraki süreçten günümüze doğru yaklaştıkça artması, insanların, iş yaşamı dışında farklı aktivitelere yönelmelerine neden olmuştur (Özgüç, 2007).

Küresel anlamda barışın hakim olduğu dönemlerde ve doğal ve beşeri nitelikleriyle çekiciliklere sahip olup, demokratik sistemlerle idare edilen ve bürokratik olarak her türlü kolaylığın sağlandığı ülkeler turizm etkinliklerinde hedef ülke olmayı başarmışlardır. Turist,

öncelikle doğal ve beşeri varlıklar adına farklılıklar ararken, diğer taraftan da gitmeyi düşündüğü ülkede huzurun hakim olduğu, demokratik bir yönetimin işlevsel olduğu ve yabancılara her türlü kolaylıkların sağlandığı ülkelere yönelmektedir. Dolayısıyla, dünyanın ikinci önemli para sirkülasyonuna neden olan turizm sektöründen istenilen gelirin sağlanabilmesi, ülkelerin yönetim biçimlerine, toplumsal huzur ve istikrarın devamlılığına, zorlaştırmayıp, kolaylaştıran bürokrasinin varlığı ile doğrudan ilgilidir.

Geçmişte turizmin öncelikli hedefleri genellikle deniz, kum ve güneş iken, yakın dönemde turizmin hedef alanlarına tarih, kültür ve değişik medeniyetleri tanıma arzusu eklenmiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan kültür turizmi, “yeni kültürleri tanıma, geçmişteki kültürleri merak etme temeline dayanan, insanların kendi kültürlerinin eğlence yanlarıyla birlikte, diğer grupların kültürlerine de açık olan yanlarıyla ilgili turizm faaliyetlerinin tümüdür” şeklinde tanımlanmıştır (Özgüç, 1998; Sayılan, 2007). Kültür turizminin hedefleri arasında tarihi eserler, geçmiş toplumlara ait medeniyet unsurları ve toplumsal değerlerin sembol varlıkları öncelikle yer almaktadır. Tarihi geçmişi olmayan, üzerinde farklı medeniyetlerin hüküm sürmediği, bu farklı uygarlıklara ait fiziksel kalıntıları ihtiva etmeyen yerleşmelerde kültür turizminden bahsetmek mümkün olmayacaktır. Yerleşme tarihi çok eski dönemlere kadar inebilen yerlerde her dönemin kendine has karakteristik mimari örnekleri, arkeolojik varlıklar, geçmişi günümüze taşıyan ve eski medeniyetleri tanımaya ve anlamaya neden olan insanlık mirası değerlerdir. Bu açıdan önemli tarihsel, dini ya da mitolojik olaylar ve bu olayların meydana geldikleri yerler de tamamen değişmiş ya da geçmişten hiçbir delil kalmamış olsa da, tarihsel kaynak olarak kabul edilip kültür turizminin en önemli malzemesini oluştururlar (Özgüç, 2007). Dolayısıyla kültür ve tabiat varlıkları açısından zengin olan alanların, özelliklerinin farkında olmak, bunların korunmaları ve yaşatılmaları için gereken sorumluluğu üstlenmek başta yerel yönetimlerin ve bilim insanlarının olduğu kadar her ferdin yurttaşlık ve insanlık sorumluluğudur (Değerliyurt, 2013). Geçmişte yaşamış uygarlıklara ait tarihi varlıkların, günümüzde tüm dünyanın ortak mirası kabul edildiği, insanlığın geçmişini günümüze taşıyan tüm kültürel değerlerin korunması ve orijinal nitelikleriyle gelecek kuşaklara aktarılması için evrensel yaklaşımlarla korunması, en az kültürel değerler kadar önem taşımaktadır.

Kültür turizmi “Yeni kültürleri tanıma, geçmişteki kültürleri merak etme temeline dayanan, insanların kendi kültürlerinin eğlence yanlarıyla birlikte diğer grupların kültürlerine de açık olan yanlarıyla ilgili turizm faaliyetlerinin tümüdür” (Özgüç, 1998; Sayılan, 2007). Diğer bir deyişle kültür turizmi “doğrudan doğruya veya merak, dinlenme, eğlence, sağlık, spor amaçları yanında ek olarak kişiliğin zenginleştirilmesi, yeni bilgilerin kazanılması amacı ile yapılan seyahatlerdir” (Olalı, 1990; Sayılan, 2007). Çok karmaşık ve çok çeşitli turizm faaliyetlerini içine alan bir kavram olarak görülen kültür turizmi (Özgüç, 2007; Sayılan, 2007), birçok alt gruptan oluşmaktadır. Bunların sadece kültür turizmi adı altında pazarlanmasının güçlüğü yüzünden, miras turizmi, tarih turizmi, inanç turizmi ve etnik turizm gibi kaynağını kültürden alan, fakat ilgi alanları farklı olan alt gruplara ayrılmaktadır (Doğaner, 2003; Sayılan, 2007).

Kültür turizminin rezervini beşeri eserler oluşturmaktadır. Dolayısıyla eski medeniyet havzalarının dışında kalan yerlerde kültür turizminin gelişmesi beklenemez. Bilindiği gibi Anadolu coğrafyası en eski yerleşim alanlarından birini oluşturmakta, kültür turizmi bakımından dünyanın en önemli coğrafyalarından birisi olarak bilinmektedir. Bu yüzden ki binlerce yıllık bir geçmişe dayanan zengin uygarlıkların yaşadığı bir ülke olan Türkiye, insanlığın kültürel ve doğal mirasının korunması konusunda evrensel sorumlulukları yüksek

olan ülkelerin başında gelmektedir (Gül ve Kuş Şahin, 2010). Turizmin evrensel bir faaliyet olarak doğuşuna neden olan varlıkların, tarihi kalıntılar değil, doğal güzellikler olduğu bilinen bir gerçektir. Özellikle 20.y.yılın son çeyreğine kadar turizmin çekiciliklerini güneş-deniz-kum üçlüsü oluşturmuştur. Üç tarafının denizlerle çevrili olmasından dolayı, başlangıçta Akdeniz ve Ege sahillerinde “deniz-güneş-kum” şeklinde ifade edilen turizm faaliyetleri zaman içerisinde çeşitlenmiş geliştirilmiş ve yıllar boyunca ülkeye önemli ölçüde ekonomik katkı sağlamıştır (Gülbahar, 2009). Zaman içinde insanların ilgi ve beklentileri değişmiş, bu değişime bağlı olarak ta turizmin çekiciliklerinde de değişim gerçekleşmiştir. Yöresel anlamda toplumsal örgütlenmedeki farklılıklar, fiziksel çevrelerine uyum sağlamadaki benzersizlikler, farklı tarihsel geçmişler, ekonomik ve siyasal kalkınma tarzları, farklı turizm faaliyetlerinin gelişmesine yol açmıştır (Özgüç, 2007). Farklı mekânlarda farklı kültürlerin ortaya çıkması kültür ile coğrafyayı buluşturan ve turizmi geliştiren noktaların başında gelmektedir. Geleneksel mimari, dinsel motifler, yerleşme, arazi kullanımı, kılık kıyafet tarzı, el sanatları, yemekler, müzik, güzel sanatlarla ilgili eserler hem kültürel coğrafi görünümün bir parçası hem de coğrafya, kültür ve turizmin odak noktasıdır (Emekli 2006).

Bilinen tarihi en az Anadolu’nun tarihi kadar eski olan Amasya’da ilk yerleşmeler Kalkolitik çağa (M.Ö. 5500-3300) kadar uzanmaktadır. Orta Tunç Çağında (M.Ö. 2500-2000) Mezopotamya yazılı belgelerinde “Hatti Ülkesi” olarak bilinen uygarlığın sınırları içinde kalan Amasya, Hatti egemenliğine Hititler tarafından son verilmesi üzerine Hititlerin egemenlik sahasında kalmıştır. Hititlerden sonra kısa bir süre Kral Midas döneminde Friglerin hakimiyetinde kalan Amasya sırasıyla Kimmerler, İskitlerin, Medlerin, Perslerin, Pontus’un, Romalıların, Danişmendlilerin, Selçukluların ve Osmanlıların medeniyet sahasına yer almıştır (www.amasyakulturturizm.gov.tr). Bu kadar eski bir geçmişe ve Anadolu’da hüküm süren hemen her medeniyete ait varlıklara sahip olan Amasya’nın sahip olduğu bu kültürel alt yapının ortaya çıkarılması, turizm envanterine kayıtlı olan değerlerin kültür turizmi kapsamında değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu konuda şehrin tanıtılmasında Amasya’da görev yapan öğretmenlere büyük görev düşmekte, gerek öğrencilerin, gerekse Amasya’da yaşayan halkın bu konuda bilinçlendirilmesine katkı sağlamaları beklenmektedir.

1.1.Amasya’nın coğrafi konumu ve genel özellikleri:

Amasya, Karadeniz Bölgesinin Orta Karadeniz bölümünde, kuzeyden Samsun, güneyden ve doğudan Tokat, batıdan Çorum ve güneyden dar bir alanla da Yozgat’la çevrili bir ilimizdir (Harita: 1). Samsun’la 169 km, Tokat’la 165 km, Yozgat’la 6 km, Çorum’la 152 km. sınır uzunluğuna sahip olan Amasya’nın toplam sınır uzunluğu 492 km; yüzölçümü ise 5.701 km² dir. 34° 57’ 06” - 36° 31’ 53” Doğu Boyamları ile 41° 04’ 54” - 40° 16’ 16” Kuzey Enlemleri arasında yer alan ve yükseltisi doğudan batıya doğru artan Amasya’nın ortalama rakımı 1,150 m’dir. Hinterlandında yer aldığı ve en yakınında bulunan Samsun limanına 130 km uzaklıkta olan Amasya, limana hem kara, hem de demiryoluyla bağlı bulunmaktadır. Bulunduğu coğrafi konum gereği kuzeyi, güneydoğuya; kuzeybatıyı, doğuya bağlayan karayolları üzerinde bulunan Amasya; tarihi ipek yolu üzerinde bulunan yerleşim alanlarımızdandır.

Harita: 1 Amasya'nın Türkiye üzerindeki yeri.

Orta Karadeniz bölümünde bulunan Amasya'da, Karadeniz iklimi ile İç Anadolu karasal iklimi arasında geçiş tipi bir iklim etkilidir. Yıllık ortalama sıcaklığı 13,9°C olan Amasya'da yazlar sıcak ve kurak, karasal şartların etkili olmasına rağmen kışlar fazla soğuk geçmez. 1864 de Mısır'dan getirilen pamuk tohumlarının yetiştirilmesi için seçilen pilot bölgelerden birini oluşturan Amasya'da meyvecilik önemli bir tarımsal faaliyettir.

1.2.Araştırmanın amacı

Tarihi insanlık tarihi kadar eskilere gidebilen, üzerinde çok farklı medeniyetlere beşiklik yapmış olan Amasya, eski uygarlıklardan kalan höyükleri, kral kaya mezarları, kalesi, camileri, medreseleri, yalı boyu evleri, tarihi konakları ve şehrin ortasından akan Yeşilırmak üzerine inşa edilmiş köprüleriyle çok zengin bir tarih ve kültür dokusuna sahiptir. Ayrıca Ferhat ve Şirin efsanesinin yaşandığı topraklar olmasının da ayrı bir değer kazandırdığı Amasya, var olmakla, yok olmak arasında kalan bir milletin kıyama kalkışına şahitlik eden bir şehir olarak da, yakın tarihte ayrı bir yere sahiptir. Tarih ve kültür varlıkları adına Anadolu'nun önemli merkezlerinden birini oluşturan Amasya ili, iç ve dış turizmden potansiyeli paralelinde yararlanamamış, zaman içinde de tarihi varlıklarının bir kısmı zamana yenik düşmüştür.

Bu çalışmada, cumhuriyetin doğum belgesinin hazırlandığı Amasya'nın sahip olduğu bu zengin değerlerin içte ve dışta yeteri kadar tanıtılıp-tanıtılmadığı, kültür turizmi bakımından Amasya'nın hak ettiği yerde olup-olmadığı hakkında öğretmenlerin kanaatlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışma nicel bir çalışma olup, tarama modeline uygun olarak desenlenmiştir. Anket sorularına verilen cevaplar frekans ve yüzdelik dağılımı yapılarak analiz edilmiştir.

2.1. Araştırmanın evreni:

Araştırmanın evrenini Amasya il merkezinde farklı ortaokullarda görev yapmakta olan, farklı fakültelerden mezun olup, branşları ve mesleki tecrübeleri farklı olan ve gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmamıza katılan 53 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlere anket formu bizzat verilmiş, doldurmaları sağlandıktan sonra da geri toplanmak kaydıyla örnekleme oluşturan öğretmenlerle yüz yüze de görüşme imkânı elde edilmiştir. Ulaşılan 53 öğretmenin doldurduğu formların tamamı geçerli kabul edilmiş ve çalışmanın örnekleme oluşturulmuştur.

2.2. Veri toplama aracı ve verilerin toplanması:

Veri toplama aracı olarak başta cinsiyet, mezun olunan okul, mesleki kıdem ve nüfusa kayıtlı olunan il gibi kişisel bilgileri elde etmeyi hedefleyen soruların yer aldığı likert tipinde hazırlanmış anket kullanılmıştır. Veri toplamada kullanılan anket, **turizm ve ekonomik yönüyle ilgili beklentiler ile kültür turizminin sosyo-kültürel etkilerini** ortaya koymayı hedefleyen ve 10 ar sorudan oluşan iki bölümden meydana gelmektedir. Tarafımızdan hazırlanan veri toplama aracı, iki farklı ölçme-değerlendirme uzmanının görüşleri doğrultusunda kapsam geçerliliği dikkate alınarak gözden geçirilmiştir.

3. BULGULAR

Çalışmanın ilk bölümünde örnekleme oluşturan öğretmenlere ait kişisel bilgilerle ilgili sorular sorulmuş, sorulara verilen cevaplar frekans ve yüzdelik değerler aşağıda yer alan Tablo: 1 de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılara ait cinsiyet bilgileri

Cinsiyet	n	f
Kadın	31	%68
Erkek	22	%32

Tablo 2: Katılımcılara ait mezun olunan okul bilgileri

Mezun olunan okul	n	f
Eğitim Fak.	40	%75
Fen-Ed.Fak.	6	%12
Diğer	7	%13

Tablo 3: Katılımcılara ait mesleki kıdem bilgileri

Mesleki Kıdem	n	f
0- 5 yıl	3	%6
6-10 yıl	6	%11
11- 15 yıl	18	%34
16 yıl ve üzeri	26	%49

Tablo: 1’de verilen bilgilere bakıldığında, katılımcıların 31 ini (% 68) bayan öğretmenlerin, 22 sini (% 32) ise erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Tablo 2 de verilen bilgilere göre ankete katılan öğretmenlerin 40 tanesi (% 75) Eğitim Fakültesi, 6 tanesi (% 12) Fen-Edebiyat Fakültesi, 7 tanesi (% 13) ise diğer fakülte mezunlarından oluşmaktadır. Çalışmaya katılan ve çoğunluğunu Eğitim Fakültesi mezunlarının oluşturduğu öğretmenlerin genel olarak mesleki önemli ölçüde meslekî tecrübeye sahip olduğu görülmektedir (% 49 u 15 yıl ve üzerinde, % 34 ü 10- 15 yıl arasında, % 11 i 5-10 yıl arasında tecrübeye sahiptir). Tablo 3 te verilen bilgilere göre öğretmenlerin sadece 3 tanesi (% 6) 5 yıldan daha az meslekî tecrübeye sahiptir. Dolayısıyla katılımcı öğretmenlerin meslekî tecrübeye sahip oldukları, kültür turizmi ve Amasya konusunda daha bilinçli olduklarını söylemek mümkün olacaktır.

Tablo 4: Turizm ve ekonomik yönüyle ilgili beklentiler

Turizm ve Ekonomik Yönüyle İlgili Beklentiler	1	2	3	4	5
Turizm, Amasya için önceliklerden biri olmalıdır.	40	10	1	1	1
Kültür turizmi Amasya’da özellikle teşvik edilmelidir.	39	12	-	1	1
Kültür turizmi şehre artı kazanç sağlar.	46	3	-	2	2
Kültür turizmi sadece yatırımcısına katma değer sağlar.	8	6	12	13	14
Şehrin düzenli gelişimine katkı sağlar.	34	15	2	1	1
Yeşil alanların yaygınlaşmasına neden olur.	24	9	10	5	5
Şehrin trafiğini olumsuz etkiler.	7	7	19	13	7
Şehrin havasını olumsuz etkiler.	3	6	7	19	18
Şehirde hayat pahalılığına neden olur.	5	15	13	12	8
Şehirde hizmet sektörünün gelişmesine neden olur.	33	17	-	2	1

(1-Kesinlikle katılıyorum.2-Katılıyorum. 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum)

Çalışmada kullandığımız anketin birinci bölümünde, turizm faaliyetleri ve turizmin ekonomik yönüyle ilgili öğretmenlerin görüşlerinin ortaya konulması hedeflenmiştir. Turizmin Amasya için öncelikli sektörlerden biri olmalıdır beklentisine öğretmenlerin % 75 i “kesinlikle katılıyorum” derken, % 19 u “katılıyorum”, % 2 si “kararsız” olduğunu, % 2 si “katılmadığını”, % 2 si ise “kesinlikle katılmadığını” belirtmişlerdir. Amasya için turizmin öncelikli sektörlerden biri olması temennisine katılımcı öğretmenlerin % 2 si katılmadığını, % 2

si ise kesinlikle katılmadığını belirtmişlerdir. Düşük oranda da olsa Amasya için turizmin öncelikli ve önemli bir faaliyet alanı olması gerektiğine öğretmenlerin % 4 ünün katılmaması üzerinde durulması gereken bir durum oluşturmaktadır (Tablo: 4).

Kültür turizminin Amasya’da özellikle teşvik edilmesini öğretmenlerin % 73,5 i tam anlamıyla desteklerken, % 22, 5 i desteklediğini belirtmiştir. Öğretmenlerin yaklaşık % 4 ü ise kültür turizminin Amasya’da özellikle teşvik edilmesini uygun bulmamışlardır. Katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu (% 87) kültür turizminin şehrin ekonomisine artı kazanç sağlayacağını belirtirken, bu beklentiye katılmadığını belirtenlerin oranı ise yaklaşık % 8 dir.

Kültür turizminin sadece yatırımcısına katma değer sağlar diyen öğretmenlerin oranı % 26, bu görüşe kararsız olanların oranı % 23, turizmin sadece yatırımcısına katma değer sağlayacağı görüşüne katılmayanların oranı ise % 51 dir. Dünyada enerji harcamalarından sonra en fazla harcama yapılan sektör olan turizmin kültür temalı boyutunun sadece yatırımcısına katma değer sağlayacağını ifade edenlerin % 26 gibi bir orana ulaşmış olması da üzerinde düşünülmesi gereken sonuçlardandır.

Kültür turizminin şehrin düzenli gelişimine katkı sağlayacağını belirtenleri oranı % 92, yeşil alanların yaygınlaşmasına neden olur diyenlerin oranı ise % 62 dir. Katılımcı öğretmenlerin % 4 ü kültür turizminin şehrin düzenli gelişimine katkı sağlamayacağı görüşünü benimserken, yeşil alanların yaygınlaşmasına neden olmayacağı görüşünde olanların oranı da % 19 dur. Oysa sürekli gelişme gösteren ve her geçen süre içinde ziyaretçi sayısı artan kültür turizminin şehrin düzenli gelişimine de, şehirde bulunan yeşil dokunun da giderek genişlemesine neden olacağı açık bir gerçektir.

Gelişen kültür turizminin şehrin trafiğini olumsuz etkileyeceğini belirtenlerin oranı % 26, gelişen kültür turizmi ile şehir trafiği arasında bağlantı kuramayanların oranı % 36, kültür turizminin gelişmesinin şehrin trafiğini olumsuz etkileyecek bir sonuca yol açmayacağını belirtenlerin oranı da % 38 dir. Her geçen gün ivme kazanan, yıllara göre ziyaretçi sayısı artan bir turizm hareketliliği, şehrin trafiği üzerinde kısa vadede belki olumsuz etkilenecek, ancak zaman içinde şehir trafiğini rahatlatmaya yönelik arayışlar, trafik sorununun ivedilikle çözülmesini gündeme getirecek, sonuçta gelişen turizm şehrin trafiğini olumsuz etkilemekten ziyade çözümüne katkı sağlayacaktır.

Kültür turizminin şehrin havasını olumsuz etkileyeceği görüşünü destekleyenlerin oranı % 17, şehrin hava kalitesi ile artan kültür turizm faaliyetleri arasında bir bağlantı kuramayanların oranı % 13, kültür turizminden kaynaklanan beşeri hareketliliğin şehrin havası üzerinde olumsuz bir etkiye yol açmayacağını belirtenlerin oranı da % 70 dir.

Kültür turizminin şehirde hayat pahalılığına neden olacağını görüşüne katılanların oranı % 38, bu yaklaşıma kayıtsız kalanların ve kararsızlığını belirtenlerin oranı % 24, kültür turizminin şehirde hayat pahalılığına neden olmayacağını belirtenlerin oranı da % 38 dir.

Kültür turizminin gelişmesinin bir şehirde hizmet sektörünün gelişmesine, hizmet kalitesinin artmasına neden olacağını belirtenlerin oranı % 94, hizmet sektörünün gelişmesine katkı sağlamayacağı görüşünde olanların oranı ise % 6 dır. Bu durumda Amasya’da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu gelişen turizmin şehirde hizmetler sektörünün gelişmesine mutlak anlamda katkı sağlayacağı görüşünü paylaşmışlardır.

Tablo 5: Kültür turizminin sosyo- kültürel etkileri.

Kültür turizminin sosyo-kültürel etkileri	1	2	3	4	5
Şehrin sosyalleşmesine katkı sağlar.	43	8	-	1	1
Farklı kültürlerin tanınmasına neden olur.	41	10	-	1	1
Ahlaki ve kültürel bozulmaya neden olur.	3	8	7	16	19
Kültürümüzü tanıtmaya ve ön yargıların değişmesine neden olur.	29	14	3	4	3
Amasya'nın kültürel değerlerinin korunmasına neden olur.	29	20	-	2	2
Amasya'nın tarihi dokusunun korunmasına katkı sağlar.	34	15	2	-	2
Amasya'da çevre kirliliğine neden olur.	5	2	13	12	21
Amasya'da çevrenin doğal boyutunun bozulmasına yol açar.	4	4	14	14	17
Amasya'nın göç yoluyla nüfus kaybını engeller.	18	13	10	6	6
Amasya'nın mimari yapısını ve mutfak kültürünü korur.	31	19	1	1	1

(1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3- Kararsızım 4- Katılmıyorum 5- Kesinlikle katılmıyorum)

Toplumun sosyalleşmesinde turizmin önemli bir yere sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Kültür turizminin gelişmesinin şehrin sosyalleşmesine katkı sağlayacağını benimseyen öğretmenlerin oranı % 96, katkı sağlamayacağını düşünenlerin oranı da % 4 dür (Tablo: 5). Turizm faaliyetlerinin artışının farklı kültürlerin tanınmasına neden olacağı görüşüne katılanların oranının da % 96 olup, farklı kültürlerin tanınmasında turizmin katkısı olacağına inanmayanların oranı da % 4 dür. Turizm faaliyetlerinin toplumların sosyalleşmesi ve farklı kültürlerin tanınmasına neden olacağına inananların oranı % 96 gibi yüksek bir orana erişmesine rağmen, % 4 oranında da olsa bu görüşe katılmayan öğretmenlerin varlığı da ayrıca düşündürücüdür.

Gelişen kültür turizminin toplumun ahlaki ve kültürel olarak bozulmasına neden olacağını düşünenlerin oranı % 21, kararsız olduğunu belirtenlerin oranı % 13, toplumun ahlaki ve kültürel açıdan bozulmasında kültür turizminin katkısı olamayacağını benimseyen öğretmenlerin oranı da % 66 dır. Yaygın olarak benimsenen görüşün aksine, Amasya'da görev yapan ve çalışmamıza gönüllü olarak katılan öğretmenlerin 2/3 sinin ahlaki ve kültürel yozlaşma üzerinde kültür turizminin rolünün olmadığına inanmaktadırlar.

Uluslararası kapsamlı kültür turizminin gelişmesinin, kültürümüzün tanıtılmasına ve ön yargıların değişmesi üzerindeki etkisine inanan öğretmenlerin oranı % 81, bu yaklaşımı benimsemeyen öğretmenlerin oranı % 13 ve bu görüşe kararsız kalanların oranı da % 6 dır.

Kültür turizminin gelişmesinin Amasya'nın kültürel değerlerinin korunmasına neden olacağı görüşüne katılan öğretmenlerin oranı % 92, kültür turizmi faaliyetlerinin Amasya'nın kültürel değerlerinin korunmasına katkı sağlamayacağını düşünen öğretmenlerin oranı ise % 8 dir. Bu durumda kültürel değerlerin korunacağı görüşüne katılan öğretmenlerden ziyade, kültür

turizminin, Amasya'nın kültür varlıklarının korunmasına katkısı olmayacağını düşünenlerin anlaşılması daha zor bir durum oluşturmaktadır.

Kültür turizminin sürdürülmesinin Amasya'nın tarihi dokusunun korunmasına katkı sağlayacağını benimseyen öğretmenlerin oranı da % 92 olup, katılımcıların % 4 ü konuya kararsız olduklarını, % 4 ü ise kültür turizminin Amasya'nın tarihi dokusunun korunmasına katkı sağlayacağına inanmadığı görülmektedir.

Gelişen kültür turizminin Amasya'da çevre kirliliğine neden olacağı görüşüne katılmayanların oranı % 62, çevre kirliliğine neden olacağına inananların oranı % 13 ve kültür turizminin çevre kirliliğine neden olup-olmadığı sorusuna katılımcıların % 25 i kararsız kalmışlardır. Kültür turizminin Amasya'nın doğal boyutunun bozulmasına yol açacağı görüşüne katılmayanların oranı % 58, görüşü destekleyen katılımcıların oranı % 15, bu konuda kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise % 27 dir.

Kültür turizminin gelişmesinin Amasya'nın göç yoluyla nüfus kaybını engelleyeceği görüşüne katılan öğretmenlerin oranı % 58, Amasya'nın göç yoluyla nüfus kaybetmesi üzerinde kültür turizminin etkisinin olmayacağını düşünenlerin oranı % 23 olup, katılımcıların % 19 uda konu ile ilgili kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Kültür turizminin Amasya'da mimari yapı ve mutfak kültürünün korunmasına katkı sağlayacağından emin olanların oranı % 94 iken, katılımcıların % 2 si konu hakkında kararsız olduklarını, % 4 ü ise bu görüşe katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

4.SONUÇ ve TARTIŞMA

Anadolu'nun en eski yerleşim alanlarından biri olan Amasya'da kültür turizminin gelişmesinin, Amasya'nın ekonomisi ve sosyo-kültürel yapısı üzerindeki etkilerinin neler olabileceğine dair, Amasya'da görev yapan orta dereceli okul öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymayı hedefleyen bu çalışmaya gönüllülük esasına dayalı olarak 53 öğretmen katılmıştır. Her birinde 10 ar sorunun yer aldığı iki bölümden oluşan 5'li likert tipi bir anketin uygulandığı araştırmanın sonucunda:

- Amasya'da görev yapan katılımcı öğretmenlerin % 94 ünün "Amasya için öncelikli faaliyetlerden birisi" olması gerektiğini benimsedikleri,
- Öğretmenlerin % 94 ünün "Amasya'da kültür turizminin mutlaka teşvik edilmesi" gerektiğine inandığı,
- Öğretmenlerin % 87 sinin "kültür turizminin Amasya ekonomisine artı kazanç" sağlayacağına inandığı,
- Katılımcıların % 49 unun "kültür turizminin sadece yatırımcısına katma değer sağlar" görüşüne inandığı, % 51 inin ise inanmadığı,
- Şehrin düzenli bir gelişme seyri göstermesinde kültür turizminin etkili olduğu görüşünün katılımcıların % 92 si tarafından benimsendiği,
- Yeşil alanların yaygınlaşmasına katkı sağlayacağına, öğretmenlerin % 62 sinin katıldığı,
- Katılımcıların % 26 sı kültür turizminin şehrin trafiğini olumsuz etkileyeceğine inandığı,

- Öğretmenlerin % 17 sinin kültür turizminin şehrin havası üzerinde olumsuz etkilere neden olacağını,
- % 38 inin şehrin hayat pahalılığı üzerinde etkili olacağına inandığı,
- % 94 ünün hizmetler sektöründe gelişmelere neden olacağına inandığı,
- % 96 sının şehrin sosyalleşmesine katkı sağlayacağına inandığı,
- % 21 inin şehrin ahlaki ve kültürel değerlerinin bozulmasına neden olacağına inandığı,
- Katılımcıların % 13 ünün kültür turizminin çevre kirliliğine neden olacağına inandığı,
- % 58 inin ise kültür turizminin göç yoluyla nüfus kaybına engel olacağına inandıkları ortaya çıkmıştır.

4.1. ÖNERİLER

Amasya’da kültür turizminin geliştirilmesi için yapılması gereken çalışmalar ve alınması gereken önlemler ise:

- 1- Amasya’da bulunan tüm tarihi varlıkların korunmasına gereken özen gösterilmeli
- 2- Tarihi varlıkların bulunduğu yerler bakımlı ve temiz tutulmalı.
- 3- Aslına uygun olarak gerçekleştirilen tadilat çalışmalarında gerekli hassasiyet gösterilmeli ve çalışmalar ivedilikle bitirilmeli.
- 4- İlkçağ uygarlıklarına ait höyüklerde arkeolojik çalışmaların tamamlanması
- 5- Tarihi varlıkların bulunduğu alanlarda yapılaşmanın engellenmesi.
- 6- Tarihi varlıklara ulaşımın sağlanması için yol genişletme çalışmalarını yapılması, tur araçlarının veya turizm kapsamında Amasya’ya gelen misafirlere ait özel araçlarının rahat park edebilmeleri için yeterli park alanlarının hazırlanması.
- 7- Türk-İslam eserlerinin misyonuna uygun olarak fonksiyonel hale getirilmesi.
- 8- Amasya’da medfun bulunan ulema türbelerinin bakımının ihmal edilmemesi.
- 9- İl kapsamında bulunan din büyüklerinin mezarlarının, Amasya merkezde yer alan türbelerden ayrı düşünülmemesi.
- 10- Amasya’nın geçmişte çok önemli çalışmaların merkezi olmasında ayrı bir yere sahip olan sağlık ve din eğitimi konularında yeniden bir diriliş sürecine girmesinin sağlanması.
- 11- Amasya’ya ait halk kültürünün yaşatılması, kaybolmaya yüz tutan kültür motiflerinin yaşatılabilmesi için gerekli her türlü tedbirin alınması.
- 12- Amasya’da kültür temalı ulusal ve uluslararası faaliyetlerin sürekli olarak yapılmasının sağlanması.
- 13- Amasya’nın kültür varlıklarının ulusal ve uluslararası zeminde tanıtımında devamlılığın sağlanması zorunluluk arz etmektedir.

5.KAYNAKLAR

- Değerliyurt, M., Aksu, R., Aydoğmuş, M.Y., Kaya, M.F., Türkmen, E. (2013) “Diyarbakır Kültür Turizmine İlişkin Coğrafya Öğretmen Adaylarının Bakış Açılarının Belirlenmesi.” Turkish Studies Volume 8/9 s,1045-1057. Ankara.
- Doğaner, S. (2003) “Miras Turizminin Coğrafi Kaynakları ve Korunması” E.Ü. Coğrafya Bölümü Sempozyumları 2. Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu Bildiri Kitabı s. 1-8: İzmir.
- Emekli, G. (2006) "Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm" Ege Coğrafya Dergisi, 15, s, 51-59, İzmir.
- Gül, A., Kuş Şahin, C. (2010). “Ülkemizdeki Doğal Sit Alanlarının Mevcut Durumu Analizi (Bodrum Yarımadası Örneği).” III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi Bildiri Kitabı: Artvin.
- Gülbahar, O. (2009) “1990lardan Günümüze Türkiye’de Kitle Turizminin Gelişimi ve Alternatif Yönelimler” Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.14, S.1 S.151-177: Isparta.
- Gülhan, G., Torlak, S., Evinç, A.,(2012) Çınar, Doğal ve Kültürel Değerlere Sahip Alanlarda Turizm Potansiyellerinin Değerlendirilmesi: Selçuk Örneği, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi Cilt 4, No 2, S. 135-143
- Olalı, H. (1990) Turizm Politikası ve Planlaması, İşletme Fakültesi Yayın No: 228, İstanbul.
- Özgüç, N. (1998), Turizm Coğrafyası: Özellikler, Bölgeler. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özgüç, N. (2007) Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler. İstanbul: Çantay Kitabevi, 5. Baskı.
- Özgüç, N. (2011) Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler. İstanbul: Çantay Kitabevi, 6. Baskı
- Sayılan. H. (2007) “Muş İlinde Kültür Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yönden Değerlendirilmesi” Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- www.amasyakulturturizm.gov.tr, Görüntüleme tarihi: 10. 01. 2019.